

ARHIVA +

Smerdel: Sabor nije najviše tijelo vlasti, nema vrhovništva, tri državna tijela djeluju ravnopravno

Silvana Perica

pet, 01/09/2023 - 12:15

Primanje povodom Konferencije veleposlanika, generalnih konzula, konzula...

Foto: Hina/ Dario GRZELJ/

Forum.tm donosi serijal tekstova o koracima koji su nužni za transformaciju Hrvatske u razvijeniju i bolje uređenu zemlju. U

drugom tekstu bavimo se ustrojem vlasti, uz pomoć radova Branka Smerdela

Ako se ne pojavi netko hrabar, netko tko bi izazvao Peđu Grbina i preuzeo SDP, moguće je da ćemo gledati novu sezonu života na vagi između Pantovčaka i Banskih dvora, između Zorana Milanovića i Andreja Plenkovića. Jer, Tomislav Tomašević, odustajući od saveza ljevice, praktično je osigurao pobjedu HDZ-u na saborskim izborima, a stranke ionako muku muče da nađu nekoga tko bi htio u boj protiv Milanovića.

Zato bi bilo dobro prije početka nove sezone serije 'Uljudni Zoki protiv skromnog Andreja' ustanoviti barem neke gabarite boksačkog ringa. Svi zajedno učimo o podjeli vlasti, o demokraciji i njezinim stupovima, jer nam je fini vez još daleko. Ipak, pomalo se zaboravljaju stare finte, koje smo svaki čas slušali: ukinimo izabranog predsjednika, jer, objašnjavalo se, vlast u jednim rukama sama je suština demokracije.

E, nije to baš tako, bolje dvojica koja se svađaju nego jedan svemoćan, govorio im je jedan od autora Ustava iz 2000. godine, Branko Smerdel, danas professor emeritus zagrebačkog Pravnog fakulteta.

'Sabor nije najviše tijelo državne vlasti, nego samo jedan od čimbenika koji djeluju unutar ustavno utvrđenog sustava međusobne suradnje. Vlada vodi Sabor sve dok ima većinu zastupnika', piše Smerdel još 2009. u svom radu 'Parlamentarni sustav i stabilnost hrvatskog Ustava'. Dakle, Smerdel ne komentira aktualnu situaciju sporova između predsjednika i premijera u ratu koji ne prestaje, nego ga citiramo prema onome što je još 2009. pisao o tome kako je prema Ustavu organizirana vlast u Hrvatskoj.

'U sustavu ustrojenom na načelu diobe vlasti nema supremacije, 'vrhovništva', jednog od triju vrhovnih državnih tijela, već ona djeluju ravnopravno, svako u okviru svojih ograničenih ovlasti, a sva su podređena Ustavu', pisao je Smerdel.

Možda ne bi bilo loše kad bi se i na zagrebačkim brežuljcima više čitala ovakva literatura, ovako se čini da svaki dan gledamo film: Tko je glavni u našem gradu? Dakle, u našem gradu glavni je Ustav Republike Hrvatske.

Kako je zamišljeno djelovanje vlasti?

'Svako od tri najviša državna tijela formira se odvojeno i svako djeluje u okviru svog ustavnog djelokruga, ali je za donošenje većine najvažnijih odluka potrebna međusobna suradnja, dogovaranje ili suglasnost drugih tijela. Instrumenti supotpisa, zahtijevanja mišljenja ili konzultacija, imaju za svrhu usmjeriti, upravo natjerati, nositelje najvažnijih državnih funkcija na dogovaranje i, po potrebi, kompromise', objasnio je Smerdel.

Bingo! Eto, imamo odgovor na pitanje o tome kako treba imenovati hrvatske veleposlanike. O tome Ustav u članku 99. kaže kako 'predsjednik, na prijedlog Vlade' donosi odluku o veleposlanicima. Pa su iz Banskih dvora samo poslali popis imena, opravdavajući se da su to samo 'potencijalni kandidati'. Kao da je na Pantovčaku ured javnog bilježnika, koji ne gleda sadržaj ugovora, njegovo je valjda da samo ovjeri potpise. Tako već tri i pol godine nema dogovora niti oko jednog veleposlanika, prazna su mjesta u Londonu, Parizu, u Litvi, Vatikanu...

Poanta bi bila u dogovoru oko imena, i to najboljih, a ne da Pantovčak da vlasnika nekog neprijavljenog restorana, a Banski dvori puste da odluči Tatin mali od Hrvatskih šuma.

Prema Smerdelu, hrvatske vlasti bi trebale razvijati mogućnosti koje nudi Ustav, kao što to već dva i pol stoljeća rade Amerikanci. Tamo, naime, predsjednik nije svemoćan, kao što se često misli, nego mora surađivati s Kongresom, dakle dijeliti vlast u sustavu provjera i kočnica.

'Sa ustavnog se stajališta potvrđuje nevjerojatna izdržljivost i trajnost ustavnog modela diobe vlasti, uspostavljenog u temelju donošenjem Ustava iz 1787. godine i razvijanog praksom, u sve više demokratskom ozračju američkog političkog procesa', pisao je Smerdel u radu 'Kako djeluje američki predsjednički sustav' 1997. godine, ocijenivši da u SAD-u ustavni okvir uspješno sprečava koncentraciju vlasti pri jednoj osobi ili instituciji.

Hrvatski je sustav u praksi zacijelo, nakon 23 godine, već mogao biti bar malo bolje razvijen. Pišući o teškoj kohabitaciji Mesića i Račana, Smerdel uočava da je 'ključno pitanje suradnje rješavano putem povremenih sastanaka, kadikad i skriveno od javnosti, bez institucionalizirane organizacije zajedničkog rada, informiranja i odlučivanja, putem suradnje stručnih službi, redovitih konzultacija i eventualno osnivanja posebnih stručnih tijela za suradnju koja bi pripremala odluke i alternative'.

Suradnja predsjednika i premijera očito do danas počiva samo na direktnim kontaktima, kojih sad i nema, a nema nikakvih tijela za suradnju koja bi pripremala zajedničke odluke i politike. Očito, nužna je suradnja stručnih službi, redovite konzultacije i međusobno informiranje, sve što je potrebno za pripremu i vođenje dobro osmišljenih zajedničkih politika. Tako bi moralo biti barem na području vanjske politike, sigurnosti i obrane, gdje su prinuđeni surađivati, ali možda bi suradnja, neformalna, bila korisna i na drugim poljima. Možemo li im mi, hrvatski birači, pokazati da želimo suradnju? Ili su nam draži dnevni izvještaji s fronta?

Ovaj tekst je objavljen u sklopu projekta poticanja novinarske izvrsnosti Agencije za elektroničke medije

najnovije

čet, 30/11/2023 - 09:52

Kakve je promjene hrvatskog sustava osmislio Ivo Josipović

sri, 29/11/2023 - 08:12

Trebat će između pet i deset godina da bi željeznica došla u zadovoljavajuće stanje

pon, 27/11/2023 - 09:30

"Tito nije dopuštao da ga savjest zakoči i sputa"

pet, 24/11/2023 - 11:58

Ako selo dobije nogostup, kanalizaciju, brzi internet i dobar prijevoz, hoće li mladi poželjeti odseliti iz grada?

sri, 22/11/2023 - 11:12

KAL Band prvi put u Hrvatskoj

pon, 20/11/2023 - 09:06

Ljubo Jurčić: Hrvatske vlasti uopće nemaju ekonomsku politiku

pet, 17/11/2023 - 10:50

Novi prosvjed za slobodnu Palestinu

pet, 17/11/2023 - 09:44

Trebamo li zamišljati klimatsku apokalipsu?

čet, 16/11/2023 - 09:03

Obrazovanje na toboganu

uto, 14/11/2023 - 09:31

Posuđuju klupe i sadnice, ali najbolje u Hrvatskoj povlače europski novac – u prvih 6 mjeseci ove godine, već je "kapnulo" 90 milijuna eura

Impressum

Forum.tm | Nakladnik: neprofitna udruga Dom kulture Zagreb | Adresa:
Nova cesta 115,
10000 Zagreb | email: domkulturezagreb@gmail.com | Uredništvo: Dom
kulture Zagreb

TKO? Neprofitna udruga Dom kulture **ŠTO?** Forum.tm, prostor za
slobodne ljude i one koji to žele postati **KADA?** Jučer, danas, sutra
GDJE? www.forum.tm **ZAŠTO?** Da bi stvari bile jasnije